БЕЛАРУСЬ

ШТАДЗЕННАЯ ПОЛІТЫЧНА-ЭКОНАМІЧНАЯ І ЛІТЭРАТУРНАЯ ГАЗЭТА.

ГОД ВЫДАНЬНЯ I.

Падпіска на 1 м-ц: з перасыл. 15 р. без перас. 12 р.

АБВЕСТКІ: на 4-й страніцы прымаюцца ва усіх мовах па звычайным цэнам.

Газэта выходзіць штодня, апроч дзен пасьлесьвяточных.

Рэдакцыя і Кантора: Менск, Міцкевічава вул., Беларускі Дом (б. Юбілейны).

Рэдактар прымае ад 12—1 гадз. Кантора адчынена ад 9 да 2 гад. і ад 5 да 7 гад.

Рукапісы павінны быць чытэльна напісаны.
Аплата прынятых рукапісау залежыць ад рэдакцыі.

Рукапісы назад не выдаюцца.

ЦАНА 1 МАРК.

№ 28 (55). Менск, Пятніца 21 лістапада 1919 г. № 28 (55).

„Беларасія“ і „Белапольшча“.

„Kurjer Polski“ зьвяртае увагу на допіс у газэту „Temps“ яе дапісчыка п. Шарль Рывэ, каторы зьяуляецца прыхільнікам вялікай Расіі.

„Дапішчык „Tempsa“ — піша „Kur. P.“—з славянскіх зямель п. Шарль Рывэ адправіуся у Менск. Пісьмо яго з сталіцы Беларусі друкуе парыжская часопісь пад загалоукам; „У Расіі“. П. Рывэ уважае Меншчыну за расійскую зямлю і піша:

„Вось я ужо знаходжуся на расійскай тэрыторыі, акупованай польскім войскам, на зямлі, каторая была сьведкаю стольскіх здарэньняу ад часу нямецкага наезду у сорпені 1914 г. Соладка было-бы знайціся тут ізноу, як у краю прыязным. Але не! Зусім не адчуваецца таго уражэньня пры першым зблізкэньні. Элемэнты здаровые расійскага народу, т. е., тые каторые да нас прывязаны, апрача невыразнай масы, адносюцца да нас, самае меньшае, холадна, за тое, што мы не стараліся абараніць край ад трагічнай бальшавіцкай авантуры. Адходу ад Адэсы ніхто нам дараваць ня можа. Яшчэ сягодня на абшарах, каторые вызваляюць палякі, хацелі-бы адчуваць прысутнасьць Францыі, „прыяцелькі і саюзьніцы“.

Далей зьвертае увагу п. Рывэ, што сымпатыі за помач у барацьбе з бальшавізмам здабывае сабе Англія, а у адносінах да Францыі даецца адчуць глухую, а часам і яуную нянавісьць.

Затрымліваецца даужэй п. Рывэ над сытуацыяй у савецкай Расіі, а потым пераходзіць да справы учасьця Нямеччыны у асвабаджэньні Расіі ад бальшавізму.

Гэты факт найболей беспакоіць п. Рывэ.

Толькі Антанта сама павінна „вызваліць“ Расію.

Тут ідзе найболей характэрнае прызнаньне п. Рывэ:

„Вызваленьне Расіі павінна прыйсьці толькі церaз Антанту—з яе матэрыяльнай падмогай, з учасьцем Польшчы—церaз помач людзьмі.

Самую выгодную пазыцыю заняла Нямеччына: яна і па старане бальшавікоу і у абозе проці-бальшавіцкім, і на старане украінцау і у ліку іх праціунікау.

Сам п. Рыве зрабіуся ярым праціунікам Украіны і староньнікам вольнай Расіі.

— Адбудавалі мы Польшчу—піша ен—пазволілі мы на вызваленьне Фінляндыі—рэчы вельмі нахвальные. Але агранічыцца тым, што бачыць у Расіі толькі „нацыянальнасьці“, каторые трэба вызваліць, гэта значыць быць сьляпым. Падтрымліваць не істнуючы рух, як напр. украінскі,—гэта знача вясьці антырасійскую работу, а з гэтым разам і анты французскую.

— Мы—французы—канчае п. Рывэ свае пісьмо з „Расійскага Менску“—патрабуем падтрыманьня сярод Славян. Дык павінны мы на справы іх глядзець з такой вышыні, каб не згубіць цэльнасьці і ня можам паддавацца кепска зразумелай міласьці да Польшчы, каторая ужо здае сабе справу з таго, што беспячэнство можа ей даць толькі „політыка русафільская“.

Разумеецца, „Kur Polski“ не здаволены такой політыкай п. Рывэ, каторы Меншчыну лічыць расійскім краем, а ня польскім, і каторы хоча польскімі салдатамі адбудоўваць вялікаю Расію.

Але паслухаем, што гэты самы „К. Р.“ у тым самым нумары кажа аб гэтых-жа беларускіх землях.

У стацьці: „Цывільнае упрауленьне Усходніх зямель“, гэта часопісь, характызуючы адносіны к Польшчы на „усходніх крэсах“, паміж іншым піша:

„Бадай найлепей прадстауляюцца адносіны у Віленшчыне і Гродзеншчыне, т. е. на землях належачых у *значнай часьці да (?) польскага этнографічнага абшару*. Там „польскасьць“ гэтых абшарау сама праз сябе, паміма бракау Цывільнага Управленьня, робіць свае і зблізкае гэту *Белапольшчу (!) да Маці.*

Ужо меньш намысла прадстауляюцца справы Беларусі праваслаунай. Але і тут *ратуе сытуацыю адступнасьць асобнай беларускай дзяржаунасьці* і паусюднае бадай пераконаньне, што дзяржаунасьць гэта, з прычыны захватнай політыкі стараны Расіі, можа усталявацца толькі у цеснай лучнасьці з Польшчай“.

Цяпер спытаем мы, якая розніца у поглядах на „усходніе землі“ паміж п. Рывэ і п. Longinus'am, пісаушым стацьцю „К. Р.“?

Першы называе Беларусь Расіяй, а другі—„Белапольшчай“; п. Рывэ прылучае Беларусь да Расіі, а п. Longinus да—Польшчы. Першы хоча польскімі салдатамі будаваць вялікую Расію, другі—„дзеля адсутнасьці асобнай беларускай дзяржаунасьці“ злучвае Беларусь у цесную лучнасьць з Польшчай.

Не, панове! Пакіньце лепей вы тузаць нешчасную Беларусь з аднаго боку у другі. Бо, бачыце, Беларусь усе-ж такі—Беларусь, а ня што там іншае.

Даражыня і плата рабочым.

Калі гавораць аб заработнай плаце, то часта забываюць аб разьніці рэяльнай і грашовай вартасьці платы. Разумеецца, рабочые, адтрымліваючы за сваю працу грашыма, дамагаюцца чым большай платы. Але у жыцьці экономічны стан рабочага робіцца горшым, ня

рабочы за павялічаную плату можа купіць сабе меней прадуктау, як даўней. Асабліва гэта кідаецца у вочы цяпер, у апошніе часы. Рабочые зарабляюць вялікіе грошы, а не дзеле нічога ня маюць. Вялікіе іх заработкі адбіраюць высокіе цэны на прадукты.

іць у часе эконамічных крызысау, калі прамысловасьць паралізуецца. Такіе часы перажываем цяпер.

З прычыны перажываемага цяпер крызысу на вугаль ня можна навет і думаць аб павялічэньні прамысловага руху і аб унормаваньні гаспадарчага жыцьця. Не дахват гэтых „чорных дыямэнтау“ адчуваецца дауно і будзе адчувацца яшчэ доугіе годы. Апроч Амэрыкі, гэта перажывае уся Эуропа, і даражыня усюды расьце; на іншые рэчы цэны сталі проста казачные. Частые забастоукі і даражыня на рабочые рукі не расьцілаюць перад намі вяселых пэрспэктыу,—няма надзеі на скорае зьмяньшэньне даражыні.

Да гэтай пары тых, хто стаяу проці павышэньня заработнай платы, называлі „рэякцыянэрамі“, а цяпер гэтай справай заняліся соцыялісты.

Цікавае было выступленьне апошнімі днямі прадстауніка французскай рабочай організацыі соцыяліста Мэрцгэйма, каторы заявіу, што наступіу апошні рашучы мамэнт, калі трэба рабочым сказаць, што не павышэньнем рабочай платы палепшыцца матэрыяльнае палажэньне рабочага. Марцгэйм кажа, што прадстаунікі рабочых коопэратывау мусяць зазначаць на рабочых сходах праўду, ня баючыся прыкрасьці, на каторую можна спадзявацца пры гэтай пропагандзе. Цяпер павялічэньне платы за работу толькі пагоршвае матэрыяльнае палажэньне рабочых. Праудзівые прыяцелі мусяць сказаць, што тые, хто агітуе за памяньшэньне рабочага дня і павялічэньне заработнай платы, зьяуляюцца ворагамі рабочых і вядуць іх да няшчасьця і мучэньня у жыцьці.

Нямецкіе соцыялісты, як відаць, згаджаюцца з Мэрцгэймам, калі бэрлінскі рабочы орган „Vorwarts“ перадрукавау адозву Мэрцгэйма.

У нас так сама пачынаюць пэуные рабочые кругі даходзіць да перакана765ньня, што паляпшэньня матэрыяльнага быту рабочага не ляжыць у гвалтоуна вялікіх цэнах за работу. Наадварот, гэта залежыць ад паніжэньня цэн на прадукты.

Справа з заработнай платай становіцца такім чынам на рэяльную дарогу.

Д. Штайнбок.

АПОШНІЕ НАВІНЫ.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ ПОЛЬСКАГА ГЭНЭРАЛЬНАГА ШТАБУ.

Ад. 17—XI.

Літоуска-Беларускі фронт.

У ваколіцы Крэслаукі і Полацка нашые атрады зрабілі некольні удачных набегау, нішчучы лінію чыгункі на поуначным беразе Дзьвіны. Узято пры гэтым болей 100 палонных, штаб палка, 3 гарматы і 5 кулямегау. Праціунік аднавіу учора атакі у ваколіцы Лепеля і на поунач ад возера Пелін; атакі былі адбіты з вялікімі для праціуніка стратамі.

Валынскі фронт.

Спакойна.

Час. нам. Начальн. Гэн. Штабу, палкоунік ГАЛЛЕР.

Крызыс кабінэта у Польшчы.

ВАРШАВА, 19-XI. У політычных сфэрах істнуе пэунасьць што цяперашні кабінэт міністрау у хуткім часе выйдзе у адстауку. Паміж другімі чакаюць адстаукі Падэрэускага.

Разгром Калчака.

ВЕНА, 19-XI. Бальшавіцкіе паведамленьні кажуць: чырвоные войскі прайшлі уперад на 500 верст, захапіушы Табольск, Ішым. Занята тэрыторыя у 215,000 кв. верст. Узято 800 кулямётау, 260 гарматау 5 мільонау пудоу збожжа, узято у палон 16,880 салдат, адзін дывізыенны і тры палкавые штабы.

Мір з бальшавікамі.

ПАРЫЖ, 19-XI. Дэлегаты Эстоніі, Латвіі. Літвы і Украіны спаткаліся на канфэрэнцыі у Юрьяве па пытаньню аб уладжэньні міру з бальшавікамі. Прадстаунікі Латвіі і Эстоніі указываюць на патрэбнасьць вызначэньня нэйтральнай паласы паміж іх дзяржавамі і бальшавікамі, каторая будзе занята французкай, ангельскай, або амэрыканскай паліцыяй.

Разгром Дэнікіна на Украіне.

ЛЬВОУ, 19—XI. Ня гледзючы на паведамленьне вядомых сфэр аб разгроме нібы-то украінскай арміі Дэнікіным і пераходзе часьці галіцыйскай арміі на старану бальшавікоу, украінскае прэс-бюро паведамляе: украінскіе паустанцы разграмілі Дэнікіна, занялі Кіеу, Палтаву, Лазавую, Чаркасы і

Англія і Расія.

З гутарак у ангельскім парлямэнце аб дапамозе Расіі.

„Matin“ падае прамовы на пасядзэньні ангельскага парляманту у справе політыкі Вялікабрытаніі у адносінах да Расіі. Справа ішла аб асыгнаваньні 118 мільонау ф. ст. на мілітарные і політычные патрэбы Расіі.

Палкоунік Вэдгвод зажадау, каб зьменшыць гэты крэдыт на 15 міл. ф. ст., пры гэтым зазначыу, што ангельская політыка у Расіі зусім фальшывая і зробіць з Расіі найбольшага ворага Англіі.

Палк. Вард трымаецца іншага пагляду і кажа, што кожны дэмократ (?) павінен памагаць Калчаку, а гэты прыдбае сабе прыязнь Расіі.

Палк. Мальонэ заявіу такую сэнсацыю: „Абгаварываю я з кіраунікамі савецкага ураду справу міру, і веру у магчымасьць склiканьня мірнай конфэрэнцыі з учасьцем усіх групп і партыяу, каторые вядуць вайну у Расіі так, каб палажыць канец гэтай дзікай оргіі крыві і сьмерці:“

Пасьля прамовы п. Чэрчыля, у каторай ен зазначыу, што бяз помачы Расіі Антанта ня выйграла-б вайны і, што Англія будзе дбаць аб тым, каб у Расіі панавау дэмакратычны лад ды каб Расія ня кінулася у абоймы Нямеччыны,—парлямэнт вялікасьцяй 251 проці 52 асыгноуку для Расіі прызнау, адобрыушы у гэткі спосаб політыку Англіі у Расіі.

Прамова Льойд-Джорджа аб Расіі.

На банкеце, з прычыны назначэньня у Льондане новага прамьер міністра, Льойд Джордж гаварыу політычную прамову, у каторай закрануу пытаньне заграпічнай політыкі. Паміж іншым ен выказау свой пагляд на палажэньне Расіі і на спосаб дапамогі ей. Ен ня верыць у поуную перамогу бальшавікоу у Расіі, *але Англія ня можа далей падтрымліваць расійскіх патрыотау, як гэта яна думала да гэтага часу.* Ніхто па гэтаму поваду ня можа дакараць Англіі, *цяпер яна перамяніла сыстэму і замест таго, каб дапамагчы зьнішчэньню бальшавікоу,“ яна прымець другіе крокі.*

Расійские бальшавікі зноу выступілі з сваімі мірными пропазыцыямі. Яны зьвярнуліся на гэты раз да ангельскага дэпутата Малоне. У выпадку адмауленьня ад мірных умовау, яны пагражаюць Нямеччынай. Але гэта не пужае, бо яны увесь час знаходзяцца пад нямецкім уплывам.

Льойд Джордж ня думае весьці перагаворау з бальшавікамі.

Ен прапануе аднавіць спробу Прынцавых выспау.

За гэтую зіму,—казау ен далей, расійскі народ абдумае свае становішчо і зразумеіць, што мір і згода патрэбны дзеля карысьці гэтай вялікай дзяржавы. Холад і голад іх у гэтым упэуніць. Тады Дзяржавам згоды будзе дадзена магчымасьць вярнуць мір і згоду у Расіі.

Далей ен дэтальна разглядае розные мажлівасьці на бальшавіцкіх фронтах і розные перамены на расійскай тэрыторыі і г. д.

Мірные умовы Англіі з бальшавікамі.

„Neuefreie Presse“ павядамляе, што у дыпльоматычных сфэрах Рыма чакаюць гэтымі днямі пропазыцыі з боку Англіі усім саюзным і нэйтральным дзяржавам пачаць мірные умовы з Расіяй.

Політычные весткі.

Новы мірны конгрэс у Варшаве.

Льондандская соцыялістычная газэта „Daile Herald“ паведамляе, што польскі урад нібы-то паднiау пытаньне аб тым, каб у Варшаве была склікана конфэрэнцыя прадстаунікау усіх політычных партыяу Расіі падобная до проэктованай у той час конфэрэнцыі на Прынцавых выспах. Падэрэускі з асобай ноце пропануе петраградзкаму і маскоускаму саветам, а так-сама арміям Дэнікіна, Калчака і Юдзеніча прыслаць на 25 лістапада дэлегацыі у Варшаву. Будуць запрошаны і прадстаунікі 5 вялікіх дзяржау. Вялікіе дзяржавы нібы-то згодзіліся на гэту пропазыцыю.

Урачыстае адчыненьне варшаускай конфэрэнцыі адбудзецца 15 га сьнежня г. г.

„Przegl Wiecz.“ піша, што у міністэрстве заграничных спрау аб гэтым нічога не вядома.

Распад французка-амэрыканскага саюзу.

Подлуг вестак з Вашынгтона, сэнат Злучаных Штатау 48 галасамі проці 31 адкінуу пропазыцыю, подлуг каторай Злучаные Штаты абавязаліся яшчэ на 5 год дапамагаць Францыі, калі яна будзе аналірована у Эльзасе праз Нямеччыну. У політычных сфэрах лічаць гэты факт першым крокам да распаду французка-амэрыканскага саюзу.

Савінкоу—міністар пропаганды.

Барыс Савінков, па загаду з Омска, назначаны міністрам пропаганды для заграніцы.

Протэктарат Японіі.

Калчак нібы-то пастанавіу аддацца пад протэктарат Японіі з мэтай здабыць яе падмогу для змаганьня з бальшавікамі.

У Польшчы.

Адстаука Падэрэускага.

У „газ. Польскай“ п. Страшэвіч выдрукавау артыкул пад назваю: „Пара адступаць“, у каторым ен вымагае, каб прамьер - міністар Падэрэускі пакінуу сваю пасаду. Аутар артыкула прызнае, што п. Падэрэускі можа быць патрэбным па другім грамадзкім пасту, але каб кіраваць політычным жыцьцем дзяржавы, якая толькі будуецца, яму не хапае патрэбнага уменьня. Глауным чынам п. Падэрэускаму не шанцуе у выбары сабе супрацоуцікау. Апошняя прамова прамьера-міністра у сойме, як кажа аутар артыкулу, нікога не здаволіла і артыкул канчаецца думкай, што цяпер настау час, каб п. Падэрэускі пакінуу з гонарам сваю пасаду, каб яму не зашкодзіло у будучай працы на карысьць бацькаушчыны на другім грамадзкім пасту.

Польска-нямецкіе адносіны.

Польска-нямецкіе адносіны вядуцца цяпер у трох месцах: у Варшаве, Парыжу і Бэрліне.

У Варшаве знаходзіцца нямецкая місыя, якая павінна падаць плян, як нямецкіе войскі будуць эвакуаваць усходнюю Прусію. У Парыжу знаходзіцца польская дэлегацыя, да якой так-сама належыць гэнэрал Развадоускі і адмірал Парэмбскі; гэтая дэлегацыя вядзе перагаворы аб перадачы адміністрацыі і чыгункі у тых месцах, якіе павінны, подлуг мірнага трактату, перайсьці ад Нямеччыны да Польшчы. У Бэрліне зноу знаходзіцца польская дэлегацыя з д-рам Врублеускім на чале, якая глауным чынам вядзе перагаворы аб тым, каб Польшча пераняла часьць нямецкіх атрадау.

Дэмонстрацыі у Варшаве.

У нядзелю, 16 лістапада P. P. S. уладзілі на тэатральным пляцу мітынг і дэмонстрацыю з прычын гадаушчыны пераходу народнага ураду з Любліна у Варшаву.

На мітынгу было шмат народу, гаварыліся гарачые прамовы з льозунгамі: „Далоу вайну!“, „Нехай жыве 8 гадзінны рабочы дзень“.

Ня гледзячы на сьнежную завіруху, уладжываліся маніфэстацыі і у другіх районах места з чырвонымі сьцягамі, аркестрамі і рэвалюцыйнымі песьнямі.

На Украіне.

Украінская армія.

Подлуг весткі асобы, прыбыушай з Каменец-Падольска, украінская армія цяпер налічвае 64.000 галічан і 30—40,000 петлюрауцау.

Зачыненьне украінскай Акадэміі навук у Кіеве.

Па загаду Дэнікіна зачынена у Кіеве украінская Акадэмія Навук, а на яе мейсцо заложана маскоуская.

Шульгін у бальшавіцкім палоне.

З Казатына паведамляюць, што бальшавікі падчас апошняга заняцьця Кіева захапілі шмат чарнасоценцау. Паміж імі—Шульгін рэдактар „Кіевлянина“.

Ураджай на Украіне.

У гэтым годзе на Украіне быу вялікі ураджай. Лішку хлеба маюць вывозіць заграніцу. Жніво адбылося у пору „L'homne libre“ піша, што дзеле гэтага Францыя павінна зараз-жа прызнаць незалежнасьць Украіны і завязаць з ею гандлевые зносіны і тавараабмен. Статыстычнае бальшавіцкае бюро паведамляе, што у гэтым годзе ураджай на Украіне дасьць 1 мільярд 4 мільены 144 тысячы 4?0 п. доу збожжа.

У Латвіі.

Удачы латыскіх войск.

Сэрыя новых атак зроблена на пазыцыі латыскіх войск у 20 кіламэтрах к усходу ад Рыгі. Ня гледзючы на цяжкую артылерыю і іх флотылію, немцы былі разьбіты і мелі вялікіе страты.

К заходу ад Рыгі латышы узялі Дубэльн, што дасьць ім магчымасьць зайсьці у тыл немцам і пагражаць іх адступу на Мітаву. Латышы значна прайшлі на поудзень Фрыдрыхштадта. Дух нямецкіх войск пау.

На прызьбе.

Сядзіць на прызьбе бледны дзед
І пазірае сьлезна у сьвет.
Старэча думка у даль бяжыць,
Як жыу, жыве, як будзе жыць.
За успамінам успамін
У грудзі лезе, як той клін.
Шлях не малы прайшоу у жыцьці,
А ймчэ ці многа перайсьці?
Усе разважае на свой лад,
І, што зьбудзіу успамін, ня рад.
У думкі прэцца стадо мар—
І двор і пан, прыгон і цар.
Былзиныя тые, што у сьлед шлі
Па роднай, на чужой зямлі,
І тые новы улады,
Што пруць к яму у гаспадары.
Усе важыць розумам дзядуль,
І не здыбе дабра з вікуль.
Адно ад назалістых дум
Што раз, то горш цісьне сум,
І дзед не бачь, як расой
Сплыла сьлязіна за сьлязой,
З сухім зьмяшалася пяском
І зьблішчала агняньком...
А дзед на прызьбе усе сядзіць
І у дальню даль глядзіць, глядзіць...

Янка Купала.

Смаленск, 30/x—18 г.

Апавяданьне бяз назвы.

Гаронім у дарозе.

(Канец).

Перабіраючы у думках сваё лясьнікоуство, Гаронім на бачну сьветлай часіны. Праудa, быу хлеб, быу прыпынак, да ня было жыцьця. І калом стау у горле гэты хлеб лясьнікоуства. Ня мог Гаронім вольнай часіны ні удзень, ні уночы, ні у сьвяту нядзельку. Цалюткіе дні трэба бегаць, гасаць, убягаць і толькі й чуеш, як цабе лаюць, грызуць, упічываюць. Часам так дапяча усе і далаене, што, здаецца, на край сьвет пайшоу,-бы абы ня чуць і ня ведаць нічога. Але што-ж ты зробіш? Трэба карыцца, цярпець.

Колькі раз Гаронім цешыу сябе думкай, што стрэнецца з князем, або падсочыць, як той выйдзе з пакоеу,—падыдзе, раскажа яму пра свае жыцьцё, паскардзіцца ды папросіць палегкі. Але князя ня стрэу і як потым дазнауся, дык той бадай што ніколі й на жыу у замку.

Бачыу ен раз, як векі пан выбег з пакоя і думаючы, што гэта князь, памкнууся быу да яго, каб вылажыць сваю справу, як пан спыніуся сам і запытау:

— А ты чаго тут, чалавеча?

Гаронім скінуу шапку, а пан—мармычу нешта да сябе памчауся у пакоі. „Лекай, мусіць“—падумау Гаронім. Так і прапала надзея выпрасіць палегкі у князя, а тут яшчэ чорт надау пабіцца з абьезчыкам...

Есьць людзі, з каторымі іншае рады няма, як зьвязаць ды кінуць пад печ. Вот гэтыкі быу абьезчык. Прычэпіцца гад, дык хоць ты крыкам ляж, а ня зьлітуецца. Аж зьбялее ад злосьці, і здаецца, з шкуры выскачыць. Прывязауся ен к Гароніму і—рады нямашака. Крычыць, лае, бэсьціць, тупацiць нагамі ды аж з кулакамі лезе. Гаронім маучау—маучау, а далей ня вытрымау:

— Адчапіся ты, варьят!—буркну ен з гідаю. Той падскочыу, замахнууся ды—плясь яго па шчацэ. Аж пацямнела у вачху у Гароніма ад зьнявагі. Не памятаючы сябе, ен рынууся на абьезчыка, схапіу яго за грудкі ды так брасіу воб зямлю, што той аж екнуу ад болю. А далей усьсеу яму на грудзі ды запытау:

— Ну што мне з табою рабіць?!

А той (шануючы вас і мейсца гэтага) заврахнууся, зароу, як мядзьведзь, ды кажа:

— А вось пачакай! я паверыуся, а ты пацалуй мне у сампітарню!

Гаронім раптам абмяк і асунууся. Сэрцо, як малаткоми, стукало у грудзях.

— Ну, вот, вот і па усем,—думау Гаронім:—вот і шабаш, канец! Прагоняць!.. Ой, у лесе пры ладзе, у нас сталася бяда... Прагоняць...

Але яго прагнаць не прагналі. Толькі у нядзелю на „сэсіі“ лясьнічы ізвау з апошніх слоу і, патросшы кулаком каля носа, пагразіу:

— Ну, памятай-жа ты... прускае люлька!

Цяпер здаецца Гароніму, што пра гэту бойку дазналіся усе чысто на сьвеце. І як ранеі жадалося угледзіцца з князем, так цяпер

Проэкт зямельнай уставы у Эстоніі.

У трэйцім чытаньні Эстонскай камісіі аграрнага уставадаўства прыняты проэкт зямельнай уставы, каторы паложыць падваліну для будучага аграрнага будаваньня Эстоніі. З зьместам гэтай уставы мы лічым патрэбным пазнаеміць чытачоу „Беларусі", (дадаушы ад сябе некаторые увагі), бо пры разьвязаньні аграрнага пытаньня на Беларусі гэтая устава за нялічнымі вылучэньнямі можа быць прыкладам і для нас.

1) Для утварэньня дзяржаунага зямельнага фонду прымусова адбіраюцца прыватные маенткі з іх будынкамі і інвэнтаром, калі іх абшары пераважваюць 150 дзесяцін ворнай зямлі на аднаго гаспадара і калі гаспадарка у іх ня можа быць паказным прыкладам для дробных гаспадароу.

З няпрыватных маенткау адбіраюцца безварункова усе парафіяльные царкоуные і манастырскіе землі.

Дзяржава сама выкупляе землю капіталізуючы яе па 6% чыстага даходу з маентка. Значыць, чысты даход дзеліцца на 6 і памнажаецца на 100 і гэтая сума выплачваецца спэцыяльна, утвораным зямельным банкам уласьнікам адабранай зямлі. За жывы інвэнтар аплачваецца па цяперашняй цане.

Выкуп ня плаціцца толькі за царкоуные землі, майоратные, адабраные Швэцыяю і верненые Расіяй рыцарскіе (шляхецкіе) маенткі і належачые да маентку сялянскіе землі.

3) Зямля перадаецца у *сталае карыстнае (не ва уласнасьць)* малазямельным і беззямельным сялянам жывучым вылучна з земляробства і у тым абхваце, колькі можа абрабіць адна сямья параю коней. Пры аддачы зямлі у карыстаньне, датыхчасовые арандатары яе маюць пераважнае права па адтрыманне яе.

У першы чарод будуць здаволяны зямлею усе тые, хто сваею крывею, як ваяка Эстонскай арміі, бараніу незалежнасьць дзяржавы, ці іх семьі.

У кароткатэрміновую арэнду і у нябольшым абхваце зямля даецца так-сама і тым, хто сам ці з другімі будзе яе абрабляць, але для каго земляробства ня есьць вылучнае заняцьце.

Бяднейшым сялянам даецца доугатэрміновая пазычка на набыцьце інвэнтару.

Наданая зямля павінна абрабляцца па указцы урадовых агрономау.

Лепшая на якасьці, а так сама і свайму палажэньню зямля, абкладваецца асобым падаткам.

Натуральные падаткі, выплачваные дагэтуль на карысьць дзяржауных устаноу і самавураду выплачваюцца і уперад іх новымі уладарамі.

Сэрвітуты у маентках ня трацяць свае сілы, наколькі гэта не перашкаджае падзелу маентку і карыстаньню яго зямлею.

Лясы і другіе прыродные багацьці падзелу не падлягаюць і пераходзяць ва уласнасьць дзяржавы на агульную карысьць.

Панскіе сялібы з дамамі, садамі і паркамі ня могуць быць зьнішчаны, ці падзеляны, а застаюцца агульным здабыткам і служаць для здавальненьня грамадзянскіх патрэб.

Як ведама, буйные эконіміі даюць шмат хлеба і другіх прадуктау для выжываньня гарадзкога пролетарьяту. Дзяржава выкупляе зямлю для сялян (для тых, хто будзе на ей працаваць, а такімі будуць у першы чарод сяляне), значыць, за яе плацяць праз свае падаткі ня толькі сяляне, але і рабочые і інтэлігенты.

Ці дадуць патрэбную колькасьць прадуктау для пролетарыята новые уладары і у тым абхваце, як гэта давалі маенткі, аб тым нічога не гаворыцца у проэкце. Тым часам, справа харчаваньня вельмі важная. Ня вечна-ж амэрыканцы будуць карміць усіх сваім хлебам.

Калі толькі сяляне дадуць хлеб гораду, то гэтая рэформа ня робіць нікому крыуды.

Яна бярэ зямлю ад паноу па выкупу і дае яе (бяз выкупу) у карыстаньне усім патрабуючым зямлі.

У момэнт формірованьня беларускай арміі адпаведная зямельная устава на Беларусі дала-б магчымасьць скора організаваць беларускую армію, акаб-б бараніла наш край ад варожых наездау.

А. Даніловіч.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЬЦЕ.

Адведзіны біскупам ваенна-палонных. На мінулым тыдні біскуп з двума ксяндзамі адведау ваенна-палонных, якіе знаходзяцца на Манастырскай вуліцы, дзе дауней быу урад вайсковага начальніка.

Біскуп доуга размауляу з афіцэрамі, пытауся, дзе хто жыве і як папау у палон.

Даведаушыся, што шмат з іх тутэйшые беларусы і што яны былі прымусовым чынам мобілізованы бальшавікамі і што у палон яны перайшлі самахоць, біскуп зауважыу усе гэта і абяцау сваю дапамогу дзеле іх вызваленьня у хуткім часе.

Біскуп горача прівітау і жаунерау.

Пасьля адведзін біскуп штодзенна высылае ім газэты.

Агляд кальоніі для непауналетніх праступнікау. 18-га г. м. намесьнік інспэктара паліцыі, п. Малецкі, па даручэньню вышэйшай улады, агляДау кальоніі для няпауналетніх праступнікау у фальварку Гэрма.

Там цяпер знаходзяцца інтэрнованые 15 хлапцоу у веку да 18 ці год. Проэктуецца у хуткім часе рамонт, дзякуючы катораму кальонія будзе доведзен да добрага стану.

Будзе спэцыяльны спальны пакой, Сталоука, мэханічные і рукадзельные варштаты і г. д.

Цэнтральную турму, адведал 16-га лістапада інспэктар паліцыі п. Мешчаноускі і намесьнік яго п. Малецкі з прадстаунікамі вайсковай улады.

Ухвалено безадкладна разглядзіць справы, бо асобы, якіе арыштованы за легкіе праступкі, могуць быць вызвалены у хуткім часе і пакараны грашовым штрафам.

На вакзалах апошнімі днямі дзякуючы сьпозьніваньню цягнікау, зьбіраецца вельмі шмат пасажырау. У апошні час мелі месцо рад нападау на вакзалах на пасажырау. Апошніх абысківалі, забіралі грошы, рэчы і білі. Трэба было зьвярнуць увагу нагэтые грабежствы і зьдзекі, якіе прымаюць эпідэмічны характар.

Курсы для студэнтат—юрыстау адчыняюцца у хуткім час. Для чытаньня лекцыяу запрошаны рад відных мясцовых юрыстау і грамадзкіх працаунікоу.

Чыгуначны тарыф на багаж і пасажырскіе білеты чыгункі будзе павялічаны з новага 1920 году.

Таньные дровы пастаноулено прадаваць насяленьню па $3^1/_2$ р. пуд пры выпадку, калі гэта не будзе шкодна мястовай касе.

Манаполія на сахарын уводзіцца магістратам. Сахарын будзе прадавацца толькі у мястовай аптэцы, дзе яго будуць адтрымліваць і крамнікі.

Хлеб усе танее. Прадаецца па 3 р. 30 к.—20 к. фунт. На рынках есьць шмат мукі. Запэуняюць, што каб паявілася соль, дык хлеб патанеу бы шмат болей.

Сярод арэндатарау. Прычт катэдральнага сабору прапанавау рэндатарам сваіх зямель унесьці арэндную плату у 2-х тыдневы тэрмін.

Гэткіе-ж напамненьні арэндатарам зроблены прычтамі другіх царкоуна—манастырскіх зямель.

Абвяшчэньне № 75.

На аснове распараджэньня Гэнеральнага Камісара № 148, загадываю на абшарах Менскага Округу рабіць пабор абавязковай нормы ускага зярна ад уладароу зямельных гаспадарак, маючых больш ад 5-ці дзесяцін агульнага засеву.

Контынгентны пабор зярна мае быць узяты у ліку 5 пудоу зярна ад кожнай дзесяціны пшаніцы, жыта, ячменю, грэчкі, ауса, сабранага у гэтым 1919 г.

У разе неураджаю азіміны і калі не хапае у гэтай гаспадарцы пшаніцы ці жыта—яно можа быць заменено ячменем у падвойным ліку, ці аусам у патройным ліку замест недададзенай ілясьці азіміны.

Збожо, узятае у адсыпку у вызначаным ліку, будзе аплачываццa па цане наступаючай: жыто, ячмень, грэчка і просо па 30 руб. за пуд, а пшаніца па 40 руб. за пуд.

Рэквізаванае збожо, ці здабытае парадкам куплі праз вайсковые і цывільные улады будуць залічаны у рахунак належачага да пабору контынгенту зярна, калі будуць прадстаулены гаспадарамі адпаведные пісьменные довады аб рэквізыцыі.

Самы пабор контынгэнту даручаецца Павятовым Старастам, каторые дзеля гэтай справы склічуць мейсцовые камісыі.

Ніякая зямельная гаспадарка, маючая агульны абшар у 1919 г. больш як 5 дзесяцін, звольнена ад контынгэнту не будзе і у разе невыпауненьня загаду добравольнай аддачай нормы, Староста павятовы, пасьля паказаньняу адноснай камісіі, мае права канфіскаваць адзначаную вышэй ілясьць збожа.

На пастанову Старасты можа быць пададзена скарга у працягу аднаго месяца, аднак рашэньне яго павінно быць выпаунено. Адносные скаргі павінны быць зложаны на рукі Старасты.

Ул. Рачкевіч,
Начальнік Менскага Округу.

Т. Осіповіч,
п. а. Інспэктара Сельскай Гаспадаркі.

Менск, лістапада 19 дня 1919 г.

зірнуць, яму брыдка было-б у вочы. І такім слауным і мілым рысуецца у думках далекі час плытніцтва, што Божа мой мілы...

Бывала, плывеш сабе з плытамі і гадкі на маеш. Соунейко грэе, птушкі сьпяваюць, рыбка пляскоча, а ты—стаіш, пазіраеш ды толькі пільнуеш, каб не заехаць „казла", каб ня стукнуцца плытам у бераг. А плыт сабе йдзе, няпрыкметна, ціха шамоча і скрыпіць на заваротах, як той дзед на печы, выпрауляючы старые косьці. Не агледзішся, як вечар настане. Сонцо схаваецца, а чырвоные пасмы яго яшчэ доуга блішчаць і мігцяцца за лесам, як полымя пажару. Гракае драч недзе на лузе: „драч, драч, сеу спаць пад пнем, з агнем. Агонь стух, драч спух". Брукуе голуб гдзесьце у лесе, куkуе зязюлька. Часам слухаеш, слухаеш ды запытаеш, як калісь у дзяцінсьцве: „Закукуй, зязюлька, закукуй сівая, закукуй баравая, колькі мне год жыць?" А птушкі ужо змоуклі, паснулі. За дзень насьпяваліся, а ноч—невялічкая. Трэ' сапачыць, каб заутра ранютка устаць, каб прывітаць упору яснае слонцо ды несьці да Бога хвалу і падзяку.

Ціхата. Толькі дзесь чуюцца сумные сьпевы далекае песьні. Гэта дзяучаты, ідучы з работы, пяюць „салавейку".

Салавейка лугавы,
Ня пой рана, да зары
. . . .
Ой, выду-ж я на сяло,
Нігдзе агню ня відно.
Аж у нас агонь гарыць,
Маці з сынам гаворыць.

Слухаеш, і робіцца сумна і добра. Сэрцо дрыжыць і трапечацца, як у ясны, пагодны дзянек матылек на вадою. Салодкі жаль агартае пачуцьці і хочацца плакаць і ціха сьмяяцца, як бывала у дзяцінсцьве. Бывала, прытулішся моцна да маткі, абнімеш яе за шыю, падкурчышся ды плачаш. Маці глядзіць табе у вочы, гладзіць дрыжучай рукою тваю галоуку ды з трывогай пытае: „Дык чаго-ж ты, каток? Аж саму некі жаль прабірае!" А ты плачаш—радзееш, трэш кулачком свае вочкі і растлумачыць ня можаш, што—сэрцайко бьецца, бо добра жывецца; што люба сядзець у маткі на прыполе ды слухаць, прытуліушыся, як весяла хлопцы гуляюць, як куры сакочуць і ластаукі у сенях шчабечуць на гнездах...

Гаронім трасе галавою, праводзіць па твару рукою і мацней паганяе каня. Ён варушыцца, апрауляе сядзэньне, каб разагнаць нахлынуушые успаміны, але разварушаны розум, як чароуны ліхтар, разгортае усе новые і новые стужкі уяуленьняу, і абразы прамінулага ажываюць, устаюць і стаяць у вачу, як жывые. Думкі і смутак коцяцца, уюцца, і чуюцца зыкі новае песьні, смутнай і мілай, які і ты, наш краю каханы!

Палавіна лет мінае,
Я шчасьця ня знаю.
Як-жа а мне Бог прызначыу,
Што чыніці маю?!.

Шырокае поле, жоутые ніукі! Цемны лес сінее навокала. Стаіць гара высокая, а на ей, як стары падарожны, прыпыніуся кудлаты ад моху камень-капліца. Пад гарою зяленым каберцам разлегся лужок. Крынічка цячэ, а каля яе зіхаціць, як люстэрка, возярко на сонцы. Стаяць па аднэй, у асобку, яблыні, грушы па межах, кучаравіцца ракітнік па полі... Слонцо заходзіць. Сьпяваюць жнеі. Яха ляскоча па лесі...

Хаджу,—блуджу, хаджу—блуджу,
Як то слонцо у крузе;
Куды пайду, ці што раблю,
А усе сэрцо у тузе.

Гаронім закрые твар рукамі і схіляе голау на грудзі. Робіцца млосна. Гарачые сьлезы абліваюць твар і коцяцца бобам праз пальцы. Моладасьць, шчасьце, надзеі,—дзе вы? Адгукнецеся! А моладасьць ня вернецца; ня вернецца ізноу!..

І зайдрасьць, як брудны, касматы чарвяк, запаузае у душу,—зайдрасьць на шчасьце, на долю, на вольную волю...

Язэп Лёсік.

25/6—1914.
Сібір.

Рэдактар-выдавец
Язв. ЛУЦЭВІЧ.

СПИСОК № 4.

кандидатов в гласные городского Совета гор. Минска.

от Российской об'единенной радикально-демократическ. группы.

1. Мотлин Иван — присяжный поверенный.
2. Самойло Владимир — учитель химик.
3. Каморник Николай — железнодорожник.
4. Широков Иван — агроном-кооператор.
5. Вощинин Даниил — юрист—земский деятель.
6. Бурак Платон — железнодорожник.
7. Боровской Андрей кооператор.
8. Регуля Василий учитель.
9. Гернович Василий — юрист—железнодорожник.
10. Бонч-Осмоловский Иродион — агроном.
11. Тулисов Василий — железнодорожник.
12. Арент Август — железнодорожник.
13. Дубина Александр — учитель.
14. Стахеев Василий — железнодорожник.
15. Шумчонв Андрей — железнодорожник.
16. Субботин Иван — кооператор.
17. Донецкая Ольга — кооператор.

Друкарня Інвалідау, Менск.